

2. A Madách Imre Gimnázium helyzete a magyar közoktatás rendszerében

A Madách mint az 1881-ben Trefort Ágoston kezdeményezésével létrehozott első fővárosi állami gimnázium 1945-ig nyolcévfolyamos fiúgimnáziumként működött. Színvonalát az innen kikerülő közéleti emberek, az itt tanító tudós tanárok és az 1930-as években több évig a Madáchban megrendezett OKTV-k és az ezeken elért eredmények jelzik. A tanári közösség szellemisége, nevelési elvei mélyen megőrződtek, és átsegítették az intézményt a Rákosi vezette kommunista diktatúrán; erőt adtak a tantestület (és az igazgató, dr. Fényi András), valamint a diákok helyállásához az 56-os forradalomban. Az ezt követő hét évben indult meg gimnáziumunk hanyatlása. A négy helyett hirtelen felvett 9 első osztály együtt járt a tantestület – nem minőségi alapon történő – felduzzasztásával. A gimnazisták számára kötelező – de értelmetlen – ipari üzemekben végzett gyakorlat a tanulástól vette el az időt. A hanyatlást jelzi, hogy hét év alatt három igazgatója volt gimnáziumnak. A rendkívül alacsony tanulmányi színvonal és a Madách presztízsének növelésére Véghelyi József igazgató (1964-84) idején került sor. Az újonnan bevezetett tagozatos rendszer – köztük a legeredményesebb biológia-kémia, az országban egyedülálló speciális angol nyelvi és drámatagozatok –, a tanulmányi színvonal növelésére bevezetett Madách-kupa, a művészeti élet bővítésre megalakuló országos hírű kórus már megfelelő vonzerőt jelentettek, amelynek következtében a Madách visszanyerte elvesztett hírnevét.

A közoktatási „rendszerátalakítást” megalapozó 1985-ös törvény idejére azonban megszűntek a hagyományos tagozatok. Az egyre több problémát jelentő, kiüresedett és öncélúvá váló drámatagozat befejezését az akkori tantestület szavazta meg. A speciális angol tagozat a 90-es évek végéig tartotta magát. Ekkor azonban az általános iskolákban javult az angoltanítás színvonala, így a kereslet a haladó angol nyelvi tagozat felé fordult a Madáchban.

A rendszerátalakítás táján a legerősebb szelekciós képességgel kétségtelenül a továbbtanulásra sikeresen felkészítő *elit gimnáziumok* rendelkeztek. A nagy tradíciójú iskolákban a sokszoros túljelentkezés miatt esetenként irreális követelményeket támasztó, több órás (esetleg napos) felvételiztetéssel szűrték a gyerekeket. Nem csoda, hogy részben a válogatottan jó képességű gyerekeknek, részben a stabil és kiváló (többnyire 1-2 tudós tanárral is büszkélkedő) tantestületeknek köszönhetően ezek az iskolák produkálták a legjobb felsőoktatási felvételi és tanulmányi versenyeredményeket. Ebbe a zárt és évek óta lényegében változatlan iskolai körbe csupán azok az intézmények tudtak komoly előzmények nélkül szinte a semmiből bekerülni, amelyek az iskolák szakmai autonómiáját meghirdető 1985-ös

közoktatási törvény hatálybalépését követően kemény munkával hozzáálltak egy sajátos és a szülők számára is vonzó iskolai profil kialakításához. Az *alternatív középiskolák* színes palettáján megjelent minden olyan kezdeményezés, amely napjainkra már a hagyományos iskolákba is beszivárgott. A szelektív képességüket sikeresen fokozó középfokú oktatási intézmények harmadik csoportját a szülői igények változására *azonnal reagálók* alkották. Közéjük tartoztak azok a *szerkezetváltó gimnáziumok*, amelyek még egyedi minisztériumi engedéllyel, 1993 előtt alakultak. Az alacsonyan tartott felsőoktatási felvételi keretszámok idején a gyermeküket értelmiségi pályára szánó szülők örültek minden olyan lehetőségnek, ami növelte az egyetemekre, főiskolákra való bejutás valószínűségét.

A mi iskolánk egyik sikercsoportba sem tartozott; az alternatív oktatás vagy az azonnali reagálás helyett megfontolt lépésekkel és késői szerkezetváltással próbálta a megváltozott szülői igényeket kielégíteni. Máig ható erővel bővült a nyelvi választék: az egyre több angol haladó csoport mellett megjelent a német haladó és az olasz második idegen nyelvként. Az újítások másik fele viszont az ezredfordulóra megszűnt, részben a törvényi szabályozás (idegenvezető-képzés), részben az egyre alacsonyabb érdeklődés miatt (történelem-latin tagozat). Az 1993-as oktatási törvény lehetővé tette a hat és nyolc évfolyamos gimnáziumi osztályok indítását. A hat évfolyamos képzés 1998-as beindítása mellett szólt, hogy – ugyanúgy, mint a korai szerkezetváltó iskolák esetében – a szülők minél hamarabb szerették volna gyermeküket a felsőoktatásba való bekerülésben nagyobb biztonságot jelentő középiskolában tudni. Ez nálunk az utolsó pillanatban történt: 1997-ben már nem sikerült mindegyik négy évfolyamos osztályunkat feltölteni.

A 2000/2001-es tanévben – első igazgatói évem alatt – kidolgozott pedagógiai programunkban és helyi tantervünkben erősségeinket figyelembe véve határoztuk meg iskolánk további fejlesztését:

- Két idegen nyelvből biztosítjuk az emelt szintű képzést. A 2004/2005-ös tanévben elsők között vezetettük be az angol-német nyelvi előkészítő osztályt. Mára már tanulóink több mint fele ötéves képzésben vesz részt. Tovább bővítettük a nyelvi választékot a spanyol nyelvvel (2004) és a kínaival (2011). A francia (2011) és a spanyol (2019) első idegen nyelv lett (nyelvi előkészítő osztály). Így az „a” osztály angol-németes, a „b” osztály pedig francia-spanyol (neolatin) profilt kapott. Ugyanakkor nem szűnt meg az orosz és a latin sem. A járvány előtt cserekapcsolatok és a külföldi tanulmányutak révén iskolánk

tanulóinak negyede vett részt évről évre nyelvgyakorlással egybekötött általunk szervezett utazáson.

- Korán beépítettük azokat az új fejlesztési területeket, nevelési célokat, amelyeket az új NAT-tervezet is prioritásként kezel. Ilyen a társadalomismeret tantárgyon belül a *gazdasági és pénzügyi ismeretek és az önismeret fejlesztését* szolgáló pszichológia, *a tanulás tanítása*, a természettudományos tantárgyak emelt szintű csoportjainak kiemelése és a kísérletező órák bontott csoportjai. Sajnos a 2020-ban életbe lépő új NAT a társadalomismeretet nem kezeli önálló tantárgyként, így 2023-tól a gazdasági ismereteket egy fél évig az „állampolgári ismeretek” tantárgy keretében, a (társadalom) pszichológiát pedig fakultatív tantárgyként tanítjuk a 12. évfolyamon.
- Megjelentek a nem hagyományos tanítási kereteken túli alternatív módszerek (projekt-hét, erdei iskola).
- Sikerült elérni az iskola épületének több mint 10 évig húzódó felújítását (2005), így egy új, esztétikus környezet jött létre, amely növelte iskolánk vonzerejét. Az iskola felújításának ünneplése egybeesett a fenntartóváltással. A Főváros szerencsére megmentette a Madáchot, de ennek áldozata lett a hat évfolyamos képzés. A 2011-ben ballagott utolsó osztály továbbtanulási aránya 90% volt.
- Megőriztük és továbbépítettük a Madáchra jellemző hagyományokat, mint az évenként megrendezett osztályszínpadok és kamarakórusok versenye, Madách Olimpia, a Thália Színjátszó Kör, a gólyatábor és az erdei iskola.

Komoly eredménynek tartom, hogy sikerült a Madáchot értéket teremtő és átadó, szülők és diákok által keresett (piacképes) iskolának megtartani és fejleszteni. Az ehhez szükséges feltételeket az új fenntartó, a Főváros Önkormányzata a korábbiaknál kedvezőbb mértékben biztosította 2009-ig. Az előző programban megfogalmazott gazdaságosabb működés célkitűzéseit teljesítettük: növeltük saját bevételeinket.

3. A tárgyi (dologi) feltételek biztosítása

Már az első fővárosi fenntartású tanévben saját erőforrásból valósítottuk meg a beruházás befejezése után hiányzó szinte teljes belső építészeti részét. Ilyen a színpad megépítése és a nézőtér székekkel való berendezése az aulában (következő évben hang- és fénytechnika), a rajzterem művészeti szaktanteremmé alakítása és a tantermekben a falvédők, a sportudvaron labdafogó háló, az irodákban és a díszteremben függönyök felszerelése. A következő tanévben

(2007/08) valamennyi szaktanteremben (2007/08), 2018-tól pedig valamennyi tanteremben segíti az oktatást projektor és számítógép. Lecseréltük az egyik informatika terem elavult gépparkját. A hátsó kaput a tanév végén elektronikus úton is nyithatóvá tettük, ezzel megoldva az akadálymentes közlekedést. Elkészült a diákok által nagyon várt, – és biztonsági szempontból is fontos – 13 éve megszűnt iskolarádió újraépítése. 2008-ban megvásároltuk az első elektronikus táblát, melyet a biológia előadóban szereltünk fel. Három kisebb teremből osztálytermet alakítottunk ki, amelyben a 2008. szeptemberben induló 19. osztályunkat helyezük el (amely a Madách rendszerváltás utáni legmagasabb osztályszáma). Így 19 tanulócsoporttal (630 tanulóval) biztosítjuk a 100%-os kihasználtságot.

Volt tehát fedezete az ésszerű fejlesztésnek és a minőségi munka elismerésének is. A 2008-ban kirobbant gazdasági válság 2010-ben éreztette hatását igazán komoly mértékben. Ennek következménye, hogy iskolánk működése bizonytalanná vált, sőt a minőségi munkának is megszűnt a fedezete. Egyharmadára csökkentek a béren kívüli juttatások (210 ezer forintról 72 ezerre – 2013 óta nincs). Hosszú idő után először nem tudtuk a minőségi munkát pedagógusnap i jutalommal elismerni. 2011-ben megszűnt iskolánk gazdasági önállósága, a 14 gimnáziumot felölelő Gimnáziumok Gazdasági Szervezetének tagja lettünk. Fel kellett számolni jól működő saját gazdasági irodánkat.

A helyzet 2013. január 1-jével változott. Iskolánk is (újra) állami fenntartású (KLIK), de épületet tulajdonosi jogon ismét az Erzsébetvárosi Önkormányzat működtetette. Bár a technikai dolgozókat alkalmazó önkormányzati cégekkel nehezebb az együttműködés, mint korábban, de az Önkormányzat sokkal támogatóbb, mint bármikor. Így 2014-ben elkészült iskolánk tűzfalának több évtizede húzódó megújítása. A Neopaint Kft. azt az általunk kiválasztott képeslapot festette meg, amely az Erzsébet körút hozzánk legközelebb eső szakaszát ábrázolja a XIX-XX. század fordulóján. Az előző évkönyv megjelenésekor még csak vágy volt, de az Erzsébetvárosi Önkormányzatnak köszönhetően 2017. december 4-én felavathattuk az új sportudvart. Bár ősszel nem tudtuk használni, de megérte a türelem. Megszűnt az udvaron a

balesetveszélyes szintkülönbség, a testnevelő tanárok által elképzelt pályafelosztás pedig sokkal több sportolási lehetőséget biztosít. Véget ért az aszfaltkorszak. Vattamány Zsolt polgármester úrral a Madách-szobornál vágtuk át ünnepélyesen a szalagot.

A teraszok és a homlokzati korinthuszi oszlopok rendbetétele (mintegy 70 millió Ft értékben) szintén a biztonságos és balesetmentes működést szolgálták.

Erzsébetváros Önkormányzata megoldotta tanáraink parkolási gondjait, így zavartalanul folyhat az udvari sporttevékenység. Összesen 3,8 millió Ft-tal támogatta a 135. és a 140. jubileumi év programját és a megjelent évkönyvet. Sőt több pedagógus napon köszöntötte tanárainkat és a nevelő-oktató munkát segítőket és jelképes, de fontos gesztussal jutalmat is adott. A 2019-es önkormányzati választások után is megmaradt a jó kapcsolat az Önkormányzattal; kevés kerület oktatási dolgozói mondhatják el, hogy anyagilag is megbecsültek az önkormányzatok által, hiszen egy évig biztosították a Cafeteriát. 2021-ben megoldotta az elöregedett gázkazán javítását, biztosítva a fűtést és a melegvizet. Ez azért különösen figyelemre méltó, mert 2017. január elsejétől a működtetés is állami kézbe került. Az előző nyáron már a tisztasági festésre sem került sor, amire korábban nem volt példa. Ugyanakkor az idén a Tankerület megoldotta a szennyvízáttemelő cseréjét és egy tanterem (vizesedés miatti) parkettázását.

4. A nevelőtestület

Bár a külső feltételek 2010-től nehezebbé váltak, a nevelőtestület ismét bizonyította, hogy ő az eredményesség, a nevelés, a hagyományok továbbvitelének egyedüli letéteményese. Így a madáchos identitás záloga az optimális mértékű fluktuáció. Az öt évvel ezelőtti testületnek 74%-a tanít most is a Madáchban (42 fő). Öten nyugdíjba mentek, tízen pedig vagy elhagyták a pályát, vagy másik iskolában folytatják munkájukat. Bár a fluktuáció még éppen elfogadható (évi átlag 5%), de ezzel a sebességgel húsz év alatt kicserélődne a testület. 2000-ben – az első igazgatói pályázatom benyújtásakor – a jelenlegi kollégák 30%-a (17 fő) volt a nevelőtestület tagja, további 15 kollégám pedig legalább 15 éve dolgozik tanári közösségünkben. Így megvan az a mag, ami az értékek átadásában nélkülözhetetlen.

A testület nevelési elveiben egységesebbé vált: támogatja az innovációt, de ragaszkodik a tradicionális értékekhez.

Az elmúlt öt évben újabb kettővel nőtt a doktori (phd) fokozattal rendelkezők száma, így összesen nyolcan vannak (14%). Öt évvel ezelőtt két-két kutató- és mestertanárunk volt,

tízen pedig a pedagógus II. fokozatba léptek. 2022-ben 3 kutató- és 4 mestertanárunk van, 27-en pedig megszerezték a pedagógus II. fokozatot. Így a testület 60%-a már minősült.

Ugyanakkor az átlagéletkor 15 év alatt 40 évről 50-re nőtt.

életkor	61-66	55-60	49-54	43-48	37-42	31-36	25-30	Összesen
nő	5	4	5	5	4	9	4	36
férfi	1		1	3	3	3	2	13
gyes, gyed					4	3	2	9
létszám összesen	6	4	6	8	11	15	8	58

A tantestület korösszetétele 2007-ben

életkor	61-67	55-60	49-54	43-48	37-42	31-36	25-30	Összesen
nő	2	4	6	10	10	6		38
férfi		1	3	3	3	6		16
gyes, gyed			1	1		1		3
létszám összesen	2	5	10	14	13	11		55

A tantestület korösszetétele 2012-ben

életkor	61-67	55-60	49-54	43-48	37-42	31-36	25-30	Összesen
nő	2	5	6	11	10	4	2	40
férfi	1		5	3	3	3	1	16
gyes, gyed					3			3
létszám összesen	3	5	11	14	16	7	3	59

A tantestület korösszetétele 2017-ben

életkor	61-65	55-60	49-54	43-48	37-42	31-36	25-30	Összesen
nő	3	4	15	13	2		3	40
férfi		3	4	5	3	1		16
gyes, gyed						2		2
létszám összesen	3	7	19	18	5	3	3	58

A tantestület korösszetétele 2022-ben

A tantestület korösszetételében a csúcspont a 2007-es 30-as korosztályról folyamatosan áttevődött a még tapasztaltabb 40-es (sőt fiatal 50-es) korosztályra. A munkaerőpiacon rendelkezésre álló tapasztalt tanárok száma és a források szűkülése feleslegessé tette, hogy finanszírozási segítség nélkül pályakezdő gyakorló tanároknak, több mentortanár bevonásával hirdessünk programot. A szülők és a tanulók is a tapasztalt tanárokat részesítik előnyben. Így kevesebb volt a konfliktusok száma, biztonságosabb a működés. Ugyanakkor felismerve a fiatal, intézményünkben szocializálódó pedagógusok fontosságát és az egészséges korösszetétel miatti felelősséget (kihasználva az ELTE Tanárképzési Karában történt változásokat), három

éve az ELTE partnerintézménye lettünk. Bár öt évvel ezelőtt is volt két-három tanárjelölt, aki itt teljesítette a gyakorlatát, 2019 óta 8-9 tanárjelöltet fogadunk hosszú gyakorlatra. A feladatra dr. Solti Gergely igazgatóhelyettes – aki a 20 éven át tartó, kiválóan végzett helyettesi munkája után Vigváriné Molnár Verát váltotta 2020-ban – két éve mesterprogramot is készített. A tanárjelölteknek tartott (a mentortanárokat tehermentesítő) foglalkozások, a mentoráltak bemutató óráinak látogatása, a jelöltek bevonása a különleges iskolai feladatokba (pl. a járvány idején történő beléptetés, a tanári engedetlenség miatti a készenlét) a feladatkörébe tartozik. A jelölteknek külön „kis tanári” szobát biztosítunk. Az idén pedig már karácsonyi ünnepség is volt számukra. A Testület harmada vállalt mentori vagy konzulensi feladatot (első sorban humán- és nyelvszakosok). Öt éve még nem volt, most egy végzett kollegám és két jelenleg is tanuló van a mentortanári képzésen. Ennek a rendszernek a kialakítása volt előző pályázatom fejlesztési feladatai közül az első.

Tanulóink teljes körű tanárértékelése ötfokú skálára vetítve

Szempontok/Év		2019	2014	2009
1.	Tudását meggyőzően át tudja adni.	4,33	4,31	4,04
2.	Jól tud fegyelmet tartani.	4,09	4,10	3,71
3.	Láthatóan élvezettel, lelkesen tanít.	4,51	4,44	4,17
4.	Az órákra pontosan érkeznek, és pontosan fejezi be őket.	4,45	4,51	4,21
5.	Nyilvánvalóan készül az óráira.	4,64	4,57	4,33
6.	A rendelkezésre álló időt hasznos munkával tölti ki.	4,34	4,33	4,02
7.	Teljesíthető követelményeket támaszt.	4,46	4,53	4,18
8.	Ésszerű mennyiségű és jellegű házi feladatot ad.	4,67	4,61	4,38
9.	A számonkérésben igazságos és következetes.	4,57	4,51	4,07
10.	A dolgozatokat három héten belül kijavítja.	4,69	4,42	4,20
11.	Törekszik a korrekt tanár-diák kapcsolatra.	4,55	4,49	4,12
12.	Egyenlően kezeli a diákokat, nem kivételez.	4,45	4,44	4,07
13.	Kiszámítható, viselkedése nem a pillanatnyi hangulatától függ.	4,27	4,33	3,85
Átlag az összes szempont alapján		4,46	4,43	4,10
<i>Iskolánk év végi tanulmányi átlaga</i>		4,54	4,43	4,21
<i>Erettségi átlag</i>		4,81	4,55	4,58

A korábbi pályázataimban célként tűztem ki a nevelőtestületen belüli oktatási-értékelési különbségek csökkentését. Ennek egyik indikátora az évente elvégzett pedagógusértékelés, melyre először 2008-ban került sor. A tapasztalatok alapján a szempontrendszer 2009-ben állandósult. Az eredmény biztató, mivel szinte folyamatos fejlődés mutatható ki. A járvány

miatt az utolsó mérésre 2019-ben került sor. Az eredményeket minden kollégám valamennyi tanulócsoporthoz vonatkozóan megkapta és láthatta a munkaközösség átlagát is. Most csak az ötévenkénti átlagot közölve megállapítható, hogy az áttörés az első öt évben lezajlott, azóta a tanári kar megítélése viszonylag állandónak tekinthető. Az adatok részletesebb elemzéséből látszik, hogy általában a legkevésbé a 10., leginkább a 12. évfolyam elégedett az őket tanító pedagógusokkal, aminek nyilvánvalóan vannak a pszichés fejlődésből és az adott évfolyam célorientáltságából származó okai.

Az idén – két év kihagyás után – újra lesz tanárértékelés. Jövőre pedig a nevelőtestület kérésére a szempontrendszer megint átvizsgáljuk.

5. Iskolánk eredményessége

A legjelentősebb változás a Pedagógiai Programunkban 2013-ban történt, komoly lépést téve a tanulmányi színvonal emelésének irányába. Ettől az évtől kötelező minden felvételiző tanulóknak haladó idegen nyelvből felvételi vizsgát tenni. (Addig másfél osztálynyi nyelvi elkészítő diák akár nyelvtudás nélkül is bekerülhetett.) Tartva attól, hogy csökken a jelentkezők száma, új típusú nyíltnapot szerveztünk 4,5 feletti eredményt elérő nyolcadikos diákok számára. Egy decemberi szombaton tanáraink foglalkozást tartanak a diákok által választott 3-3 tantárgyból, fogadják őket Thália színjátszócsoporthoz és a Madách Kórus is. (Ez tavaly a járvány miatt sajnos elmaradt, helyette készült az a film, amit egy év alatt több mint 11 ezren láttak.) Az internetes regisztrációval meghirdetett 350 hely idén egy nap alatt megtelt. Szerencsére nem csökkent a jelentkezők száma, sőt a demográfiai csökkenés közepette idén 10%-kal nőtt, a szóbelire behívott tanulók alsó ponthatára még úgyis emelkedett, hogy a négy helyett öt osztályt veszünk fel. Az idei tanévben újra emelkedtek a követelmények: a hozott pontoknak el kellett érni a 4,5-et (az eddigi minimum 56 pont helyett 53-at a hetvenből) és a haladó nyelvekre való bekerülésnél az eddigi 40% helyett az 50%-os teljesítményt. Ennek ellenére tovább emelkedett a szóbelire való behívás alsó ponthatára: 225-ről 227-re (a maximális 270-ből). Ezt 480 tanulóknak sikerült teljesíteni. Tehát iskolánk népszerűsége nőtt.

Tanév	2006.	2011.	2016.	2021.
Aranykoszorúsok (%)	16,1	18,1	34,3	57,2
Kitűnők aránya %	4,5	5,3	11,8	18,7

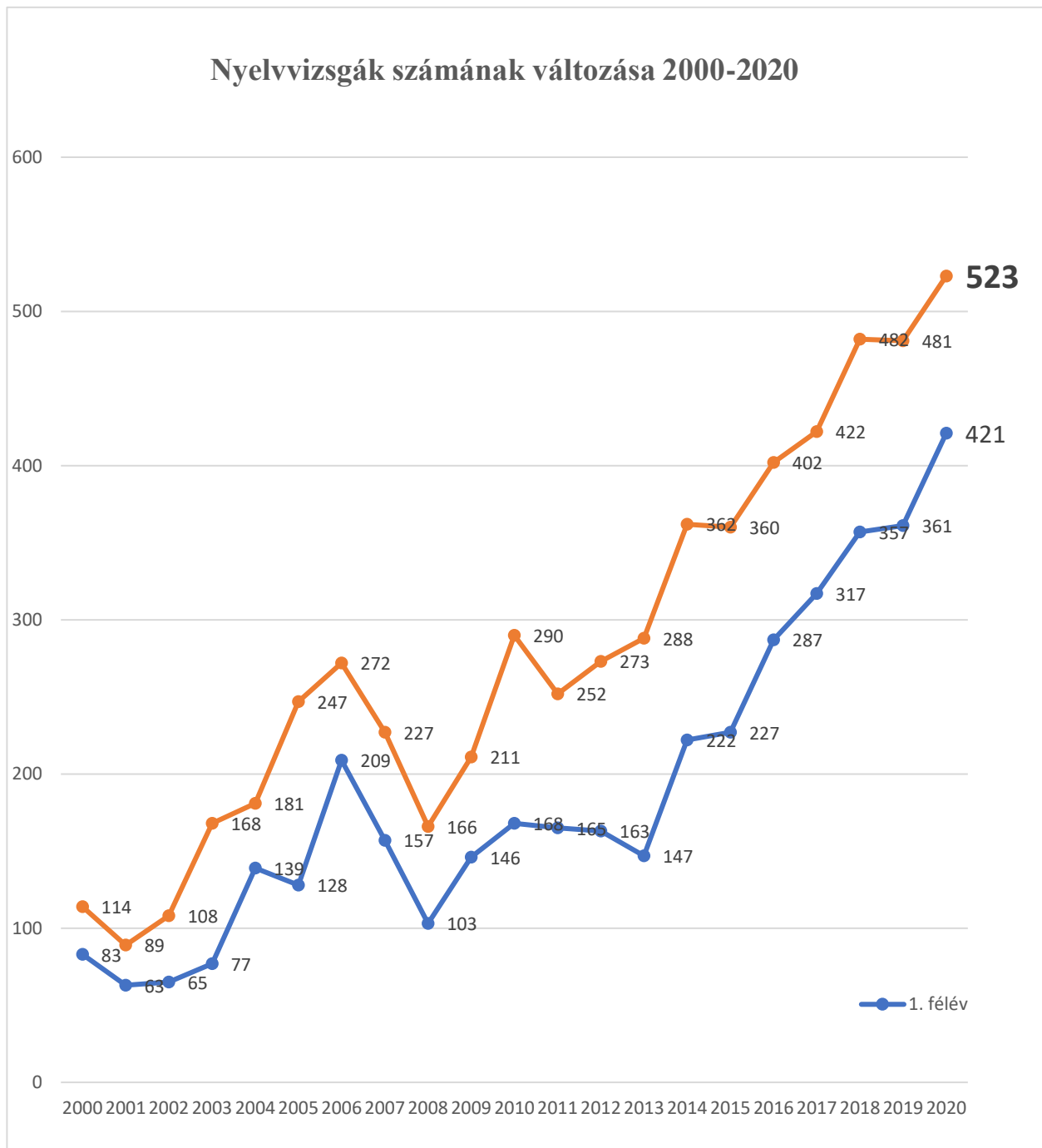
Ennek is köszönhető, hogy 2011-hez képest az aranykoszorús (4,7 feletti) és a kitűnő tanulók aránya megháromszorozódott. Mára a madáchos diákok több mint fele (361 diák) 4,7 feletti eredményt ér el.

Iskolánk tanulmányi átlaga az utóbbi két évben már 4,6 feletti. Így kiemelt cél a tehetséggondozás. Bár diákjaink számtalan országos versenyen szerepelnek kiválóan, ilyenkor az OKTV helyezésekről szoktam beszámolni, hiszen ez jelentős többletpontszámot adhat, így a továbbtanulást is befolyásolja. Az öt évvel ezelőtti táblázathoz képest kétszer annyian értek el helyezést az első harmincban, az első tízben lévők száma háromszorosa az öt évvel ezelőttinek.

Hely	Tantárgy	Tanuló	Év	Hely	Tantárgy	Tanuló	Év
1.	olasz nyelv	Henz Réka, 11.c	2021	17.	angol nyelv	Kiss Alajos, 11.a	2018
1.	dráma	Pálhegyi Júlia, 11.b	2021	17.	angol nyelv	Timári Bálint, 11.a	2019
2.	spanyol nyelv	Pál Gergő, 11.c	2020	17.	informatika	Dobák Dávid, 11.a	2020
2.	angol nyelv	Bakos Márkó, 11.b	2022	19.	spanyol nyelv	Apostol Adrienn, 11.a	2018
3.	dráma	Molnár Dóra, 11.c	2019	20.	spanyol nyelv	Bőviz Anna, 12.e	2018
4.	irodalom	Török Eszter, 12.e	2018	20.	francia nyelv	Artner Zsuzsanna, 11.b	2020
5.	spanyol nyelv	Nagy Patrícia, 12.a	2018	20.	német nyelv	Strenner Jázmin 12.d	2018
5.	orosz nyelv	Kostyál Dániel 12.e	2018	21.	német nyelv	Csibi Viktória, 12.a	2021
5.	angol nyelv	Hábenczius Bálint, 11.a	2018	21.	spanyol nyelv	Vimlái Nóra, 12.d	2021
6.	orosz nyelv	Velev Milena 12.a	2020	21.	spanyol nyelv	Apostol Adriaenn 12.a	2019
7.	francia nyelv	Artner Zsuzsanna, 12.b	2021	22.	spanyol nyelv	Bicskei Borbála, 12.e	2018
8.	angol nyelv	Hajgató Anna, 12.d	2017	23.	történelem	Dénes Kristóf, 12.b	2021
8.	irodalom	Czékmán Bendegúz, 11.c	2017	23.	német nyelv	Bóka Berta, 11.d	2019
9.	orosz nyelv	Sükösd-Kósa Marcell, 12.a	2017	23.	irodalom	Molnár Dóra, 12.c	2020
10.	angol nyelv	Timári Bálint, 12.a	2020	24.	irodalom	Zatykó Zsófia, 11.b	2019
11.	irodalom	Czékmán Bendegúz, 12.c	2018	25.	irodalom	Schaller Lilla, 12.c	2020
11.	spanyol nyelv	Kelenik Nóra, 11.e	2021	25.	magyar nyelv	József Eszter, 12.b	2019
12.	orosz nyelv	Kostyál Dániel, 11.e	2017	27.	kémia	Veres Hunor 11.b	2020
12.	latin nyelv	Horváth Dóra, 11.a	2020	27.	spanyol nyelv	Kákonyi Panni, 12.e	2018
13.	kémia	Veress Hunor, 12.b	2021	28.	francia nyelv	Delawar Laura, 12.b	2018
14.	történelem	Somfai Dávid, 12.a	2018	28.	német nyelv	Konecsni Petra, 12.b	2022
14.	olasz nyelv	Szalai Orsolya, 12.d	2017	28.	spanyol nyelv	Dorogi Hanna 12.e	2022
14.	német nyelv	Kádár Harmatka, 11.a	2017	30.	spanyol nyelv	Dócs János, 11.c	2019
15.	olasz nyelv	Varga Jázmin 11.b	2021	döntős	latin nyelv	Morvai Viktória, 11.a	2022
15.	angol nyelv	Bánházi Katinka, 12.a	2017	döntős	irodalom	Markos Laura, 12.a	2022
16.	latin nyelv	Nagy Angelina, 11.a	2017	döntős	irodalom	Szabó Bálint, 12.b	2022
16.	angol nyelv	Tóth Bernadett, 11.a	2017	döntős	francia nyelv	Virág Gréta, 11.b	2022
16.	német nyelv	Farkas Kira, 12.d	2018	döntős	olasz nyelv	Molnár Emese, 11.c	2022

Itt is szeretnék gratulálni a felkészítő tanároknak, akik szabadidejükből sokat áldoznak tehetségeink gondozására!

A legalább középfokú (B2-es) nyelvvizsgák aránya 2016-ban emelkedett 400 fölé. A tavalyi 523 nyelvvizsgából már 150 (23,5%) C1 vagy C2 volt. A végzős évfolyamon ez az arány 61,5%.

Helyes volt tehát, hogy felülbíráltuk korábbi pedagógiai programunkat, amely elvárt célként jelölte meg két idegen nyelvből a B2-es szintű nyelvtudást. Az egyetemi felvételi pontszámításának változásával egy felsőfokú nyelvvizsgával is maximálni tudják a nyelvvizsgával szereshető pontjaikat. A 2020-as pedagógia program átdolgozásánál már kodifikáltan is megjelent az az öt évvel ezelőtti fejlesztési elképzelésem, ami a haladó nyelvek

(angol és német) oktatását megújítását célozta. Hiszen diákjaink jelentős része B2-es szintű nyelvtudással érkezik (kimeneti szint). Lehetővé tettük az arra alkalmas és motivált tanulóknak, hogy akár 10. évfolyam végén tegyenek előrehozott emelt nyelvi érettségit, és ha kívánják, tanulhassanak 3. idegen nyelvet. (Idén 12. b olasz, 10. ab olasz és más kezdő idegen nyelvek.)

Fontos az olyan módszertani megújulást kívánó programok támogatása, mint a németországi nyelvvizsgát jelentő DSD2 program, amelyet a német munkaközösség vállalt (képzési kötelezettség). Iskolánk így DSD2 vizsgaközponttá vált és 2018 óta évente húsz feletti C1-es nyelvvizsgával gyarapítja a felsőfokú nyelvvizsgák számát.

Az angol és a német nyelv érettségi átlaga tavaly először 5 egész volt (kétharmada emelt szintű). Így ezek és a matematika érettségi átlagának rohamos emelkedése (2017-ben 4,34, 2021-ben 4,79) tovább növelték diákjaink jobb egyetemre való bekerülésének lehetőségét.

	Állami		Állami + költségtérítéses		Ebből 1. helyre felvett OKJ-s szakma		Nincs adat, nem tanul tovább		Gazdasági		Reál			Humán			
		%		%					Gazdasági, kereskedelem, vendéglátás, pénzügy	Műszaki, vegyész, közlekedési-, építésmérnök	TTK (biológia, földrajz) Kertészet, élelmiszeripar	Informatika, mémóinformatika	Orvosi, egészségügy	Jog, igazgatás, nemz. kapcs.	Bölcsész, nyelvész, társ.tud., pszichológia, magyar, média	Pedagógia, óvónő, andragógia, gyógyped.	Művészeti
MADÁCH 2011 (130)	83	63 %	105	81 %	58 %	9 %	10 %		29	15	7	5	10	16	18	4	1
									28%	35%			37%				
MADÁCH 2016 (136)	87	64 %	128	94 %	66 %	3 %	3 %		40	21	9	3	3	7	31	11	3
									31%	28%			41%				
MADÁCH 2021 (133)	106	80 %	128	96 %	69 %	1 %	4 %		48	17	3	10	6	7	29	5	3
									38%	28%			34%				

Trendszerűség a közgazdasági típusú képzések javára figyelhető meg. Diákjaink 14-24%-a tanul tovább külföldi egyetemeken. Továbbtanulással (külföld is) a projekthéten meghívott előadókkal foglalkozunk, de dicséret illeti azokat az osztályfőnököket, akik 10. évfolyamon (az emelt szintű csoportválasztás előtt) és 12. évfolyamon (az egyetemi jelentkezések előtt) beszélgetnek a családokkal.

A diákok tanulmányi sikereinek növekedése és az elégedettségi mutatók javulása között nyilvánvaló az összefüggés. Tavaly diákjaink **96%**-a került be felsőoktatásba.

Az eredményeket összegezve talán nem csoda, hogy a HVG 100-as rangsorban is előrébb araszoltunk, és tavaly már az ország 10 legjobb középiskolája közé tartoztunk. A tíz

éve indult adatközlésnél (2012. január) még az 51., öt éve a 15. helyen álltunk. Nincs előttünk olyan budapesti gimnázium, amelyik csak négy (öt) évfolyamos képzést indít.

A **kompetenciamérés** eredményei bizonyítják, hogy magas várható értékek mellett is komoly fejlesztő tevékenységet végez nevelőtestületünk. A kompetenciamérések történetében 2015-ben a legjobb iskolai eredmény született, mindkét területen meghaladva a „bűvös” 1900-as szintet. Az utolsó – 2019-es – mérés alapján (ahol mindkét érték meghaladja a 2015. évit) szövegértésből nincs, matematikából pedig 1 (öt éve még 5) szignifikánsabb jobb négyévfolyamos gimnáziumi eredmény született.

Iskolánk a családi háttér-index országos hatását jelző egyenes felett helyezkedik el, ami azt jelenti, hogy tanulóink jobban teljesítettek, mint amit az országos adatok figyelembevételével várhattunk volna. Tehát jobb eredményt sikerült elérniük, mint az iskolák többségének sikerült volna, ha azonos háttérű tanulókkal dolgoznak, mint mi. Pedig a CSH-indexünk magas, mégis az eredmény mind szövegértésből, mind matematikából folyamatosan jobb. Ez pedig magas hozzáadott értéket jelent! Az Oktatási Hivatal honlapján megtalálható kiemelkedő eredményességű iskolák között rajtunk kívül csak három olyan budapesti négy évfolyamos gimnázium van, ahol mindkét vizsgált területen magas a hozzáadott érték. Ezen intézmények közül csak egy van előttünk a HVG 100-as listáján.

A fejlesztés minden tantárgy esetében szükséges. (A nyelvi előkészítő magas idegen nyelvi és informatika óraszámú is lehetőség a matematikai és szövegértési kompetencia növelésére.) Magyar nyelvből – pedagógiai programunk szerint – osztálybontásból tanítjuk 9. évfolyamon a nyelvtant, mely óraszámának egy részét közvetlenül is a szövegértési kompetencia fejlesztésére fordítjuk.

6. Iskolánk működése a pandémia alatt

A Covid-járvány igazi próbája volt mind annak, amit hosszú évek alatt felépítettünk. Hiszen erre számítani öt évvel ezelőtt nem lehetett. Nagyon kevés (többnyire semmi) előzménnyel három nap felkészüléssel vágunk bele 2020 márciusában. Szerencsére 2018-ban újult meg honlapunk (köszönhetően Farkas apukának és Ilosvay Zsuzsannának), így a Teams-rendszer rendelkezésre állt. A technikai feltételek kitapasztalása és rendszerszintű oktatásra való alkalmazása a Nevelőtestület legnagyobb innovációja az elmúlt 20 évben (de valószínű hosszabb időtartamot is írhatnék). Az első periódus végén 2020. júniusában végzett felmérésünk szerint a diákok 46%-a örült a digitális tér és kollégáim motivációja által adott

módszertani változatosságnak, de 47% írta, hogy az okozott nagyobb biztonságot, ha a tanár ugyanúgy tanított, mint az iskolai órán. Az online számonkérések relevanciája kollégáim 60%-ának, a diákok nagyjából 40%-ának okozott gondot. 2020-ban elmaradt a ballagás (a március 15-i ünnepség és az erdei iskola mellett), és az érettségit is rendkívüli körülmények között kellett megszervezni. Az akkori végzősöknél csak az akkor 11. évfolyamosok jártak rosszabbul, hiszen nekik a következő tanévben még hosszabb volt az online időszak (ballagás nélkül).

A 2020-21-ben érintett két tanév lelkileg rendkívül megterhelő volt. Mind a diákok, mind a tanárok nagyjából fele jelezte vissza az első három hónap után, hogy lelkileg megviselte őket ez az időszak (42-45%). Miközben mindenki idegszárait – érthető módon – megterhelte, hogy megfeleljen az új helyzetnek, óhatatlanul kevésbé tudtunk figyelni egymásra. A diákok 83%-a érezte úgy, hogy tanárainak legalább 90%-a mindent megtett az adott helyzetben. Összességében mind a diákok, mind a szülők részéről rendkívül sok pozitív visszajelzést kaptunk. Működésünket úgy módosítottuk a 2021/22-es tanévre, hogy a biztonság ésszerű betartása mellett az iskolai lét örömeit is meg lehessen élni. Így (a 4. hullám csúcspontján) volt decemberben szalagavató-bál és a Madách Kórus is el tudott utazni Rómába a „Chorus inside” versenyre.

A felmérés tapasztalatait fel tudtuk használni már a következő tanév online időszakában. Mind a kollégák, mind a diákok jelezték, hogy mit tartanának meg a jelenléti oktatás mellett is. Így az információk gyors eljuttatásának, a kapcsolattartásnak, a házi feladatok ellenőrzésének, a jelenlétet nem igénylő fogadó óráknak, értekezleteknek fő platformja marad a Teams.

7. Fejlesztési elképzelések

A Madách értéke – a diákok jövőjét biztosító szabad választás széleskörű biztosítása mellett – hagyományosan a közösség erejében van, „amelynek tagjai egyénileg és közösségként is értékalkotók, alakítják és megteremtik azt a közösségi életet, amely őrzi, de alakíthatja is a hagyományokat.” (Pedagógiai programunkból)

Fontosnak tartom áttekinteni, hogy milyen sikerrel jártak az öt évvel ezelőtt megfogalmazott fejlesztési elképzelések. A körülményekből adódóan jóval több területen következett be innováció, mint ami akkor előre látható volt. Egyes elképzelések az idő múlásával pedig hátrébb sorolódtak.

- Lényegében megvalósult elképzelés, ami persze folyamatosan karbantartandó.
- Folyamatos fejlesztés, még a java hátra van.
- A) A tantestület egészséges korösszetétele és szakmai megújulása szükségessé teszi,
 hogy legyen(ek) olyan mentortanárok, akik mestertanárként a pályakezdő gyakornokoknak megfelelő szakmai segítséget tudnak adni.
- B) Szintén a korösszetételből adódik, hogy lehetőséget kell találni a pedagógusok
 rendszeres rekreációjára. A legfontosabb a kiegészítés elkerülése.
- C) A tanulmányi szint emelkedése növeli az eddig csak kisebb számban előforduló
 pszichés problémákat diákjaink körében. Az idei tanév figyelmeztető jel, hogy újra kell alakítani a mentálhigiénés csoportot.
- D) Nem lehet olyan diákunk, aki napjában nem eszik legalább egyszer meleg ételt vagy
 nem reggelizik. Fel kell mérnünk tanulóink étkezési szokásait és a szülői választmánnyal összefogva meg kell oldanunk a problémát.
- E) Meg kell újítani a haladó nyelvek (angol és német) oktatását, hiszen diákjaink jelentős része B2-es szintű nyelvtudással érkezik (kimeneti szint). Fontos az olyan
 módszertani megújulást kívánó programok támogatása, mint a németországi nyelvvizsgát jelentő DSD2 program. A következő tanévtől iskolánk DSD iskolává válik, és sor kerül az első vizsgákra is. Lehetővé kell tenni az arra alkalmas és motivált tanulóknak, hogy akár 10. évfolyam végén tegyenek előrehozott emelt nyelvi érettségit, és ha kívánják, tanulhassanak 3. idegen nyelvet.
- F) Az egyre magasabb matematika felvételi pontszámmal érkező nyelvi előkészítő
 osztályokban törekedni kell arra, hogy a négy évfolyamos osztályokkal ne keveredjenek a csoportok, hiszen ők (igaz heti két órában, de) egy év alatt már magasabb szinten állnak. Ez lehet a matematika tehetséggondozás alapja is.
- G) Támogatni kell a többi természettudományos tárgynál a fizika oktatásában már
 megfigyelhető tudományos diákkör kialakítását (A fizika mindenkié program, CERN).
- H) Az egyre magasabb reál irányú továbbtanulás miatt szükséges (és elkerülhetetlen) az emelt informatika érettségire való felkészülés biztosítása, azaz a programozás
 magas szintű tanítása. Volt (reális) diákjaink visszajelzése alapján ezzel küszködnek a leginkább tanulmányaik elején.

- I) Rövid határidővel biztosítani kell, hogy az Internet kapcsolat megbízhatóan működjön a tantermekben. Az idei első (Litvániával létesített) tanulócsoportok közötti Skype-kapcsolat tanulságai után meg kell oldani, hogy ez az eszköz is biztonságosan működjön.
- J) Szeretném, ha az idei siker után hagyománnyá válna az őszi Madách-gála, ahol a szülők megismerhetik iskolánk gazdag művészeti életét. Őszre el kell készíttetni a hangszigetelő függönyt, amelyre a szülők az előző gála bevételét gyűjtötték.
- K) Fontosnak tartom a humán és művészeti tárgyak fokozottabb integrációját. Fejlesztünk kell a rengeteg információban való eligazodásban diákjaink szintetizáló képességét.
- L) Már a következő tanévben szeretném, ha megoldást találnánk a minden napos testnevelés szakmai alapú hasznosabb eltöltésére. (Figyelembe véve a helyhiányt.)
- M) A diákok javaslatával egyetértve – minden nehézség és költség ellenére – meg kell oldanunk a szelektív hulladékgyűjtést.
- N) Szeretném helyreállítani a kapcsolatot a kolozsvári Apáczai Líceummal.

2022-ben előre tekintve a következőket tartom fontosnak:

- a) A oktatási szemlélet változása, az online tanítás tapasztalatai és a tanulók és tanárok eszközzel való ellátása lehetővé teszi, hogy a következő három évben átálljunk egy korszerűbb, a digitalizációt alapul vevő tanítási formára. Kevesebb papíralapú tankönyvvel és munkafüzetrel. Ehhez szükség van a jelenléti oktatás keretei között szerzett hasznos tapasztalatok átvételére, módszertani elmélyülésre. Az erre való felkészülést a következő tanévben végeznénk el. A tantermeket is alkalmassá kell tenni: elosztók, laptoptároló szekrények, a wifi hálózat további fejlesztése.
- b) A következő két évben (2024-re) ér végig az új NAT. Most választanak először a 10. évfolyamosok az új emelt szint szabályai szerint. A 2020-ban (online körülmények között kidolgozott és elfogadott) Pedagógia Programunkat folyamatosan monitoroznunk kell, hogy megfelel-e az általunk elvárt elveknek és követelményeknek. Ennek kapcsán tudunk a korábbi program „K” pontjával érdemben foglalkozni. (Különösen, hogy a művészeti tárgyak óraszama felére csökkent.)

- c) Fel kell mérnünk a járvány okozta pszichés károkat, és segítséget kell adnunk rehabilitációra. Ehhez mindenképpen szakemberek segítségét kell kérnünk. Így az előző program C pontja már következő tanévben megvalósítandó!
- d) Fontos, de iskolai eszközökkel szinte megoldhatatlan feladat a pedagógusok rekreációja. Ez az érintett pedagógusok aktív bevonásával valósulhat meg. A megújulás egyik eszköze az Erasmus-programon keresztül szervezett külföldi tanulmányút. Ebben idén nyáron 11 kolléga vesz részt, de reméljük a következő öt évben sikerül még hasonlót szervezni.
- e) Régi vágyunk az aula légcseré-programjának megvalósítása. Az idén már a szellőzőberendezést felmérték, és javítható! Reméljük meglesz hozzá a szükséges forrás is. Elsősorban az Önkormányzatra számítunk, így Erzsébetváros számára is hasznosítható közösségi tér jöhet létre.
- f) A diákok régi kezdeményezése a közösségi terek otthonosabbá tétele. Erre a következő néhány évben komoly kísérletet teszünk, együttműködve a szülőkkel és a diákönkormányzattal.
- g) Nagy öröm volt számomra, hogy sikerült helyreállítanunk kapcsolatunkat kolozsvári testvériskolánkkal. Így az idei 140. évi jubileumunkat is közösen ünnepeltük. Bár gimnáziumban nem kötelező feladat, de szeretném, ha a madáchosok többsége itteni tanulmányai alatt legalább egyszer eljutna határon túli magyarok által is lakott területre. Lehetőség szerint komplex tanulmányút vagy csere formájában.

Első pontként írhattam volna azt is, hogy örülnék persze annak is, ha sikerül biztosítani az eddig megszokott gazdag programot és a kialakult tanulmányi szintet. Önmagában véve ez sem könnyű feladat.

Az eredmények megőrzése és az új kihívásokra való reagálás, a változások túlélése és a Madáchos közösség hasznára fordítása motiválja újabb pályázati szándékomat.

Budapest, 2022. április 1.

Mészáros Csaba

